

NEKROLÓG

Evva Margit

1934. április 8. – 2018. október 5.

Evva Margit anyai és apai ágon is régi nemesi családból származott. Anyai dédapja ragyolczi Csoma József (1848–1917) archeológus, heraldikus, genealógus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság választmányi tagja, majd alelnöke volt.¹ Apai dédapja apagyti Evva András (1805–1888) Zemplén vármegye többszörösen megválasztott főjegyzője, a Kazinczy család ügyésze, majd Sátoraljaújhely első törvényszéki elnöke volt. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából több mint 12 évig az ő irányításával készült el Széchalmon a Kazinczy Mauzóleum. Utóbbi munkát minden díjazás nélkül, önkéntes alapon végezte.² Ilyen, a tudomány, a kutatás, a magyar történelem iránt érdeklődő és elkötelezett családtagok nyomdokain haladt a nemrég elhunyt Evva Margit pályája. A történelem azonban öt kisebb-nagyobb kitérőkre kényszerítette.

Margit a dédapja, Csoma József által Abaújdevecserben 1876-ban építtetett 12 szobás kastélyban született és élete első tíz évét nyugodt körülmények között élte. Ezt követően azonban minden megváltozott. Születés után édesapja, Evva Ernő 1943-ban mint híradós őrnagy az orosz frontra ment, ahonnan nem tért vissza. A Honvédelmi Minisztérium 1944. március 29-én eltűntnek nyilvánította. Ugyancsak nagy vesztesége volt a családnak az 1945 utáni rendszerváltás, amelynek következtében szinte mindenüket elvették és a család munkalehetőséget is alig kapott. Evva Margit egyik abaújdevecseri nagybátyja, Fáy György például utcaseprőként dolgozhatott Miskolcon; édesanyja, szentkatolnai Elekes Rózsa pedig, ha valahol állást is kapott, mihelyt megtudták származását, elbocsátották. Evva Margit csak később, magántanulónként tudta tanulmányait elvégezni. 1952-ben a Kavicsipari

Trösztnél kapott állást, ám az encsi telepvezető ott járva véletlenül meglátta, s másnap elbocsátották.³ Végül az 1950-es évek közepén Budapestre ment albérltetbe édesanyjával együtt, aki a „Mézes Mackó” Vendéglátóipari Vállalatnál kapott mosogatói állást. Örültek ennek a lehetőségnek is, mivel ebből a munkakörből már nem bocsátották el, s innen ment nyugdíjba. Evva Margit is Budapesten dolgozott és tehetségének, szorgalmának köszönhetően már adminisztrátori munkakört is elláthattott. Ekkor kezdte az eszperantó nyelv tanulását, majd e szervezet nemzetközi mozgalmába bekapcsolódva már több országba is eljutott. Később az országos vezetőségnek is tagja lett. Szép elismerés ezért a több évtizedes tevékenységéért a Nemzetközi Eszperantó Turisztikai Szövetségtől 2011. április 16-án kapott diplomája, amellyel a szervezet örökös tiszteletbeli tagja lett.⁴

Evva Margit családkutatással, heraldikával a rendszerváltásig nem foglalkozott, mert attól tartott, ha ez kitudódna, ismét elveszítené állását. E téren nagy változást hozott számára egy váratlan esemény: szülőhelyén Abaújdevecserben 1992. június 27-én dédapja, Csoma József tiszteletére az Abaúji Szövetség és az Abaúji Múzeum Baráti Köre emlékülést tartott. A felkért előadó dr. Kubinyi András, az ELTE egyetemi tanára volt. Emlékbeszédet Gulyás János helytörténész mondott, Csoma József egyházi munkásságát pedig Baksy Mária református lelkész méltatta. Ekkor avatták fel Csoma emléktábláját is, halála 75. évfordulóján. Evva Margit a Csoma család nevében mondott köszönetet.

Ezt követően kezdett genealógiával és heraldikával foglalkozni. Mint a Kazinczy Ferenc Társaság tagja, több évtizeden

¹ Evva Margit: Csoma József az ember és tudós. *Széphalom*, 10 (1999) 679–690.

² Somogyi Gábor: Evva András és Széphalom. Adalékok a széphalmi Kazinczy emlékcarnok építéséhez. *Széphalom*, 15 (2005) 79–94.

³ Somogyi Gábor, A Somogyi család története. 2008. 181.

⁴ A diploma és a Nemzetközi Eszperantó Turisztikai Szövetségtől kapott örökös tiszteletbeli tagság oklevele az Encsi Hírek 2011. július–augusztusi számában található a 7. oldalon.

át publikálta az ilyen vonatkozású írásait a társaság Széphalom című évkönyvében. Dédapjáról 1999-ben jelent meg írása *Csoma József az ember és tudós* címmel, az évkönyv tizedik számában, kibővítve egy nagyon érdekes leírással az abaújvecseri kastélyról, annak berendezéséről és életükről.

Nyugdíjazása után néhány évvel úgy határozott, hogy otthagyja Budapestet és visszaköltözik szülővárosába, Encsre.⁵ Az önkormányzat ehhez lakást biztosított számára, amit ő lelkes helytörténeti kutatással, publikálással, konferenciák szervezésével hálált meg. Emellett az Abaújvecseri Református Egyházközség tiszteletbeli főgondnokává is megválasztották. 2007. január 24-én az ő elnökletével alakult meg Encsen az Abaúji Honismereti és Helytörténeti Egyesület.⁶ Ennek kapcsán az „Encsért-2007” önkormányzati kitüntetésben részesült.⁷

Evva Margit 2008-ban egyik fő kezdeményezője és szervezője volt a május 17-18-án Encsen a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság (MHGT) által tartott nemzetközi konferenciának. Ennek eredményeként jelent meg 2009-ben az Evva Margit – Kóczy T. László – Pandula Attila által szerkesztett *A történelem segédtudományai az Európai Unióban „határok nélkül”* című kiadvány.⁸

Az MHGT 2009. szeptemberi tisztújító közgyűlésén választmányi taggá választották. A Rákóczi szövetség

Abaúj–Encsi szervezetének is tagja volt és 2013-ban emlékkonferenciát szervezett Encsre.

A Magyar Honismereti Szövetség Evva Margitot lelkes és eredményes tevékenységéért 2011-ben jubileumi emléklappal jutalmazta,⁹ majd 2014-ben „Honismereti Munkáért Emlékérem”-mel tüntette ki.

Időközben újabb konferenciákat is szervezett Encsen (MHGT, Kazinczy Ferenc Társaság ülései, könyvbemutatói, stb.). Az egyik itt tartott Honismereti Konferencián 2011. szeptember 3-án Bojtor István köszöntőjében így jellemezte Evva Margitot: „kutat, szervez, kér és adni is tud”.¹⁰ Felelős kiadója volt az Abaúji Hírharangnak és rendszeresen publikált az Encsi Hírekben is.

Az idő vasfoga azonban Evva Margit egészségét is kikezdte, ezért az önkormányzat támogatásával az ottani idősek otthonába költöztették át, ahol külön szobát kapott.

Utolsó emlékbeszédét a Csoma József halálának századik évfordulója alkalmából 2017. március 3-4-én tartott emlékkonferencián mondta el a dédapa síremlékének koszorúzásán.

Evva Margit eltávozása az élők sorából a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaságnak is nagy vesztesége. Emlékét őrizzük kegyelettel. Búcsúzzunk tőle fiatalabb kori képével.

Somogyi Gábor

⁵ Abaújvecser Encs városához tartozó részönkormányzat

⁶ *Encsi Hírek*, 2007 jan.–febr. 11.

⁷ *Encsi Hírek*, 2007 márc.–ápr. 3.

⁸ Részletesebb könyvismertetést ld.: Kovács Eleonóra: A történelem segédtudományai az Európai Unióban „határok nélkül”. *Turul*, 83 (2010) 94–95.

⁹ *Encsi Hírek*, 2011 júl.–aug. 7.

¹⁰ *Abaúji Hírharang*, 2011 dec., II. évf. 2. szám, 2.